

Стандартен Евробарометър 84

Национален доклад

Общественото мнение в Европейския съюз

България

Есен 2015

Това изследване е осъществено по поръчка на Европейската комисия, Генерална дирекция Комуникации, и е координирано от нея. Докладът е изготвен за Представителството на Европейската комисия в България.

Този документ не представя гледната точка на Европейската комисия. Изводите и заключенията, които се съдържат в него, представят мнението единствено на неговите автори.

Стандартен Евробарометър 84 – Вълна EB84.3 – TNS opinion & social

Стандартен Евробарометър 84

Национален доклад

ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

БЪЛГАРИЯ

<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion>

Това изследване е осъществено по поръчка на Европейската комисия, Генерална дирекция Комуникации, и е координирано от нея.

Докладът е изготвен за Представителството на Европейската комисия в България.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	2
I. ДОВЕРИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИНСТИТУЦИИ	2
II. ОТНОШЕНИЕ КЪМ СВОБОДАТА НА ПРИДВИЖВАНЕ, ИЗБОР НА МЕСТОЖИВЕЕНЕ И МЕСТОРАБОТА. НАГЛАСИ КЪМ МИГРАЦИЯТА.	4
1 Нагласи към свободното придвижване на хора, стоки и услуги в ЕС	4
2 Нагласи към свободния избор на местоживееене и работа в ЕС	4
3 Отношение към имиграцията	6
III. ОТНОШЕНИЕ КЪМ СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА СВОБОДНА ТЪРГОВИЯ И ИНВЕСТИЦИИ МЕЖДУ ЕС И САЩ	8
IV. ЧУВСТВО ЗА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ	9
V. МЕДИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ, ДОВЕРИЕ В МЕДИИТЕ И КАНАЛИ ЗА ИНФОРМИРАНЕ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ЕС	10
1 Медийно потребление и канали за информиране по европейските политически въпроси	10
2 Нагласи към ролята на онлайн социалните мрежи за информиране по политическите въпроси	11
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	11

УВОД

Настоящото издание на проучването Евробарометър (вълна 84.3), по поръчка на Главна Дирекция „Комуникации“ беше проведено от TNS opinion & social (консорциум от изследователски агенции) в периода от 7-ми до 17-ти ноември 2015 г.

В проучването са интервюирани граждани над 15-годишна възраст на всички 28 страни-членки на Европейския съюз, включително и в пет страни кандидат-членки (Турция, Бившата югославска република Македония, Черна Гора, Сърбия и Албания), както и сред кипърската турска общност. Във всяка от страните, участвали в проучването са интервюирани около 1000 граждани (с малки изключения, при които са интервюирани около 500 граждани) чрез лично интервю по домовете на гражданите.

Проучването засяга актуални обществени теми, свързани с доверието в европейските институции, нагласи към приоритетите на Европейския съюз, чувството за принадлежност към Общността, както и медийното потребление на жителите на Европейския съюз в контекста на все по-голямото навлизане на интернет и социалните медии във всекидневния, а и политическия живот.

I. ДОВЕРИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Почти половината (44%) от българските граждани над 15-годишна възраст заявяват, че имат доверие на Европейския съюз, а само 35% са на противоположното мнение.¹ Доверието на българите в ЕС е значително по-високо от средното ниво за жителите на всички страни-членки – на ниво ЕС28 по-малко от един на трима (32%) е склонен да се довери в ЕС. България заема седмото място сред 28-те страни-членки по дял от населението, доверяващо се на ЕС. На първо място в Общността е Литва с 59% доверие, следвана от Румъния с 58% доверие.

Високата степен на доверие към Европейския съюз на българите се потвърждава и от данните за доверието на българите към основните европейски институции. 45% от българите са склонни да вярват на Европейския парламент (средна стойност за ЕС28 – 38%. Подобни са и данните за доверието в Европейската комисия – делът от българите с доверие в институцията са 41%, отново значително по-висок от дела на ниво ЕС28 (35%).

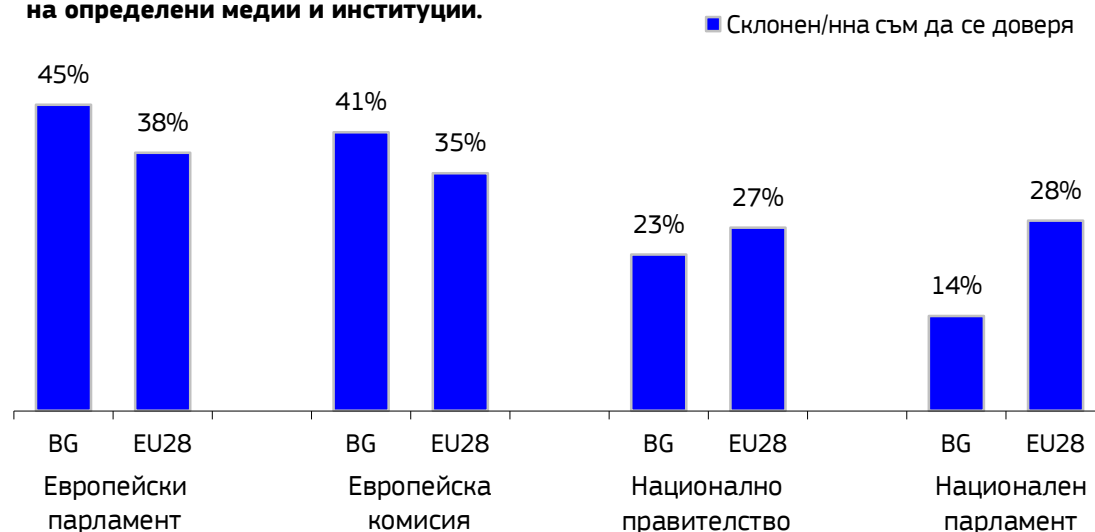
¹ Въпрос Q48a. Бих искал да Ви задам въпрос за това доколко имате доверие на определени медии и институции. Моля, кажете ми, за всяка от следните медии и институции, дали сте склонен/на да ѝ се доверите или не сте склонен/на да ѝ се доверите. Европейския съюз, Отговори „Склонен/на съм да се доверя“.

Есен 2015

Общественото мнение в България традиционно е настроено по-положително към европейските институции, отколкото към националните.

Qa13. Моля, кажете ми, дали сте склонен/на да се доверите или не сте склонен/на да се доверите на следните европейски институции?

QA8a. Бих искал да Ви задам въпрос за това доколко имате доверие на определени медии и институции.

Докато доверието на българите в институциите на Европейския съюз традиционно (а и в настоящето издание на проучването Евробарометър) е по-високо от средноевропейското, то що се отнася до националните институции, българите са по-критично настроени спрямо европейските граждани като цяло. Почти половината от българските граждани вярват на Европейския парламент, но в същото време три четвърти от тях се отнасят с недоверие към българския национален парламент. Доверието в Народното събрание е 14%, което е двойно по-ниско от средното ниво на доверие на европейците към съответните национални парламенти. Около една четвърт от българите имат доверие в националното правителство, стойност с четири пункта под средното за всички страни-членки.

Въпреки по-положителното отношение на българите към институциите на ЕС, доверието към тях бележи спад в сравнение с пролетта на 2015 г. С 11 процентни пункта е намалял делът на българите, които имат доверие в Европейския съюз. Подобен спад регистрираме и на ниво ЕС 28 – спад в доверието от 40% на 32%.

Отчитаме спад в общественото доверие на българите и към Европейския парламент (от 56% на 45%), Европейската комисия (от 52% на 41%) и Европейската Централна Банка (от 46% на 39%).²

В настоящето издание на Евробарометър, социално-демографските групи от българското общество с най-високо доверие в Европейския съюз и институциите му са:

- Българите на възраст 15-24 години (61% доверие в ЕС, спрямо 44% сред всички българи);
- Работещите на свободни професии (63%) и заемащите ръководни постове в професионалната йерархия (51%)
- Квалифицираните служители (55%).

² Въпрос QA13. Моля, кажете ми, дали сте склонен/на да се доверите или не сте склонен/на да се доверите на следните европейски институции? Отговори „Склонен/на съм да се доверя“.

II. ОТНОШЕНИЕ КЪМ СВОБОДАТА НА ПРИДВИЖВАНЕ, ИЗБОР НА МЕСТОЖИВЕЕНЕ И МЕСТОРАБОТА. НАГЛАСИ КЪМ МИГРАЦИЯТА.

1 Нагласи към свободното придвижване на хора, стоки и услуги в ЕС

Общественото мнение в България е категорично, че възможността за свободно движение на хора, стоки и услуги между страните-членки е най-положителният аспект от членството на страната в Европейския съюз. 75% от българите го посочват като един от трите най-положителни резултата, а 42% го поставят на първо място³. Делът на българите, които посочват свободното движение като един от трите най-положителни резултата от членството е с двадесет пункта над средното ЕС28 ниво (55%). С по-положително отношение към свободното движение от българите са единствено жителите на Литва със 77% посочвания. На голяма дистанция след този аспект, на второ място като положителен ефект от членството в Общността се нарежда мирът сред страните-членки (посочен от 58% от българите).

Свободното придвижване между страните-членки на ЕС е най-високо оценено от най-младите българи (15-24 години), специалистите на свободна професия, но и безработните, за които свободата за пътуване би могла да представлява и възможност за намиране на трудова реализация в друга страна от Общността.

Нагласите към свободата на придвижване на хора, стоки и услуги в ЕС се запазват без значителна промяна спрямо пролетта на 2015 г. и сред българите и на средноевропейско ниво.

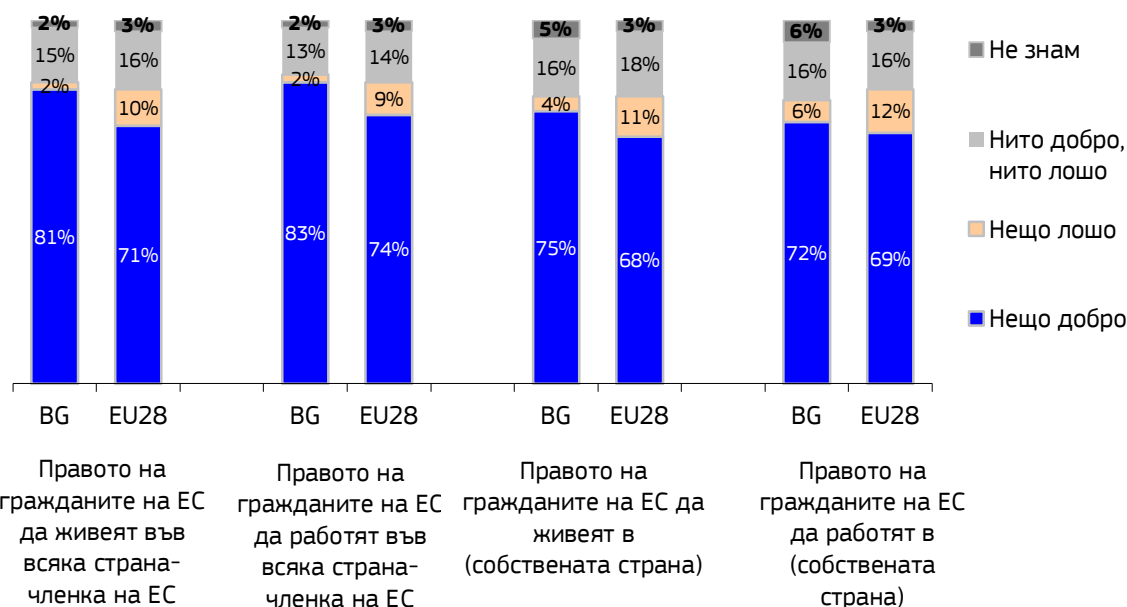
2 Нагласи към свободния избор на местоживеене и работа в ЕС

Положителното отношение на българските граждани към свободата на придвижване в рамките на ЕС се потвърждава и от нагласите към свободния избор за местожителство и работа в страна-членка, различна от родната. Широкото мнозинство от българските граждани се отнася положително към възможността на жителите на ЕС да избират различни страни-членки за живот и работа.

4 от всеки 5 български граждани споделят мнението, че правото на гражданите на ЕС да живеят във всяка страна-членка е нещо добро. Негативно настроените са едва 2%.

³ Въпрос QD4a. Според Вас, кой от изброените е най-положителният резултат на ЕС? На първо място? QD4b. А други?

QВ6. За всяко от следните твърдения, моля, кажете ми дали смятате, че е нещо добро, нещо лошо или нито добро, нито лошо.

Нагласите по този въпрос остават без значителна промяна спрямо пролетта на 2015 г. Общественото мнение у нас е едно от най-положително настроените по този въпрос сред всички страни-членки – България е на пето място сред 28-те страни-членки. На средноевропейско ниво, одобряващите свободата на гражданите на ЕС да живеят във всяка страна-членка е с десет процентни пункта по-нисък от този в България (71%).

Държавите с най-високо одобрение към свободата на живот в страна от ЕС по избор са Испания, Литва и Люксембург – 87% от населението на тези страни смятат свободата на избор на местожителство за нещо добро. Най-критично настроени са жителите на Обединеното Кралство – 23% от тях намират избора на държава за живот за нещо лошо.

Правото на работа на гражданите на ЕС във всяка страна-членка се ползва с одобрението на 83% от българите – стойност, която е над средната измерена сред интервюираните във всички 28 държави от Общността. Негативни оценки за тази възможност почти липсват у нас, докато на ниво ЕС28 почти един от десет намира свободният трудов пазар в ЕС за нещо лошо.

Най-положително настроени към свободата за избор на месторабота са жителите на Швеция – 90% от тях смятат, че тази възможност на ЕС е нещо добро. На второ място са жителите на Литва (89% одобрение).

Както и по отношение на възможността за избор на местожителство, гражданите на Обединеното Кралство са най-критично настроени и към свободния трудов пазар на ЕС – одобряващите го са 58% (значително под средното за ЕС), а 20% го намират за нещо лошо.

Отношението към свободата за избор на месторабота в различни страни-членки се запазва почти непроменено в сравнение с пролетта на 2015 – и сред българите и на ниво ЕС28.

Въпреки опасността от увеличаване на конкуренцията за работни места, българските граждани са настроени като цяло положително и към възможността на граждани на други страни-членки да идват да живеят и работят в България – около три четвърти от българите намират това за нещо добро. Делът на положителните оценки отново е над средното измерено за ЕС28. Най-застрашени от приток на жители на други-страни членки се чувстват жителите на Обединеното Кралство и Белгия (20% намиращи възможността на други жители на ЕС да работят в техните държави за нещо лошо).

3 Отношение към имиграцията

През изминалата 2015 година Европейският съюз беше силно повлиян от имиграционните потоци от страни от Близкия Изток и Северна Африка, събития, които активизираха общественото говорене за това дали и как Европейският съюз трябва да действа по отношение на имигрантите.

Идеята за създаване на обща европейска политика по отношение на имигрантите получава широка обществена подкрепа и от българите в частност и от жителите на 28-те страни-членки. Две трети от българите се обявяват „за“ формирането на такава система от мерки – по този въпрос мненията на българите много се доближават до средноевропейското ниво (68% подкрепа на ниво ЕС28).⁴

Въпреки приемането на идеята от мнозинството от българите и европейците, след интензифициране на потоците от имигранти и възникнали проблеми с приемането, третирането и интеграцията на имигрантите в някои страни, включително затварянето на граници на някои от страните-членки, подкрепата за създаването на обща европейска стратегия бележи спад спрямо пролетта на 2015 г. – с 12 пункта в България и с 5 пункта на ниво ЕС. Този спад е най-ясно изразен сред най-скоро присъединилите се към Съюза държави-членки – Латвия (-17 пункта), Литва (-12 пункта), Румъния (-12 пункта).

Що се отнася до нагласата на българите към имигрантите, тя силно зависи от техния произход. Мнозинството от населението (59%) се отнася положително към имигранти, идващи от други-страни членки на ЕС и степента на отвореност у нас е по-висока от тази на средноевропейско ниво (55%)⁵.

Когато обаче става въпрос за имигранти от страни, които не са членки на Общността, едва 20% от българските граждани имат положително отношение, а мнозинството (70%) са негативно настроени. За сравнение, на ниво ЕС28, имащите положително отношение към имигрантите от страни извън Съюза са значително по-висок дял (34%).

В сравнителна перспектива, регистрираме разнопосочни тенденции – мнението на българите за имигрантите от държави-членки на ЕС бележи подобряване спрямо пролетта на 2015 (ръст в дела на положително настроените от 48% на 59%), докато отношението към имигрантите от страни извън ЕС се влошава – делът на негативно настроените към тях българи бележи ръст от 59% на 70%. Подобна тенденция е налице и на ниво ЕС28.

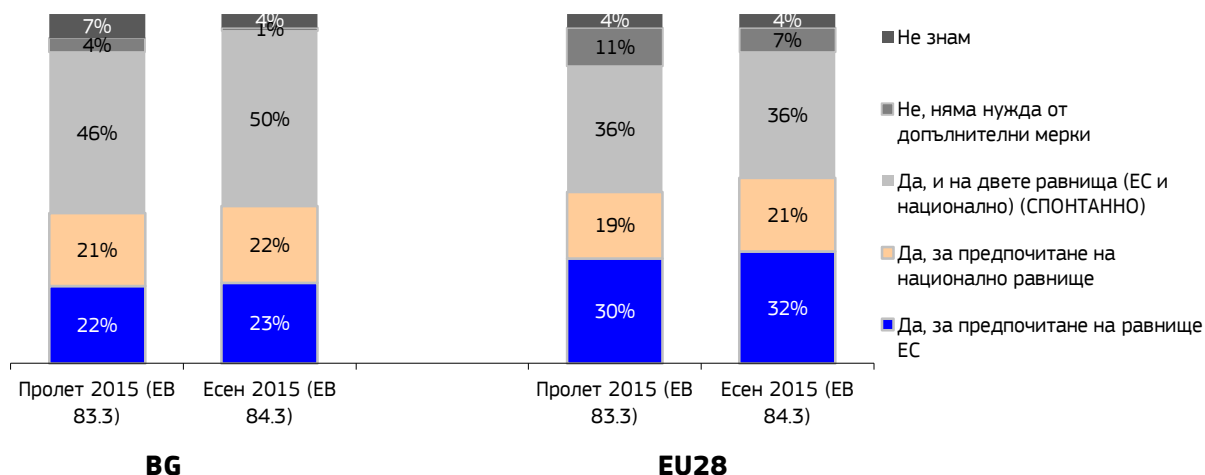
В контекста на увеличения приток на имигранти от страни от Близкия Изток и Северна Африка, който наблюдавахме през 2015, преобладаващото мнозинство от българите (95%) и от европейците като цяло (89%) заявяват, че е необходимо да се вземат допълнителни мерки в борбата с незаконните имигранти. Делът смятащи, че такива мерки са необходими нараства значително от пролетта на 2015 г. – с 6 процентни пункта в България и 4 на средноевропейско ниво.

Преобладаващото сред българите мнение, че допълнителни мерки по отношение на незаконната имиграция трябва да бъдат взимани и на общоевропейско и на национално равнище – това мнение е споделено от 50% от българските граждани.

⁴ Въпрос QA15. Какво е Вашето мнение за всяко от следните твърдения? За всяко от тях, моля кажете, дали сте "за" или "против" него. Обща европейска политика за миграцията

⁵ Въпрос Qb4. Моля, кажете ми дали всяко от следните твърдения поражда положително или отрицателно чувство у Вас? Имиграция на хора от други държави-членки на ЕС Имиграция на хора от държави извън ЕС

QB5. Според Вас, трябва ли да се вземат допълнителни мерки за борба с незаконната имиграция на хора от държави извън ЕС?

За разлика от българите, които смятат комплексния подход (европейски и национален контрол) за по-ефективен, мнението на европейците като цяло е по-скоро раздвоено – почти равни дялове от жителите на ЕС28 се обявяват за мерки на европейско равнище и мерки едновременно на европейско и национално равнище.

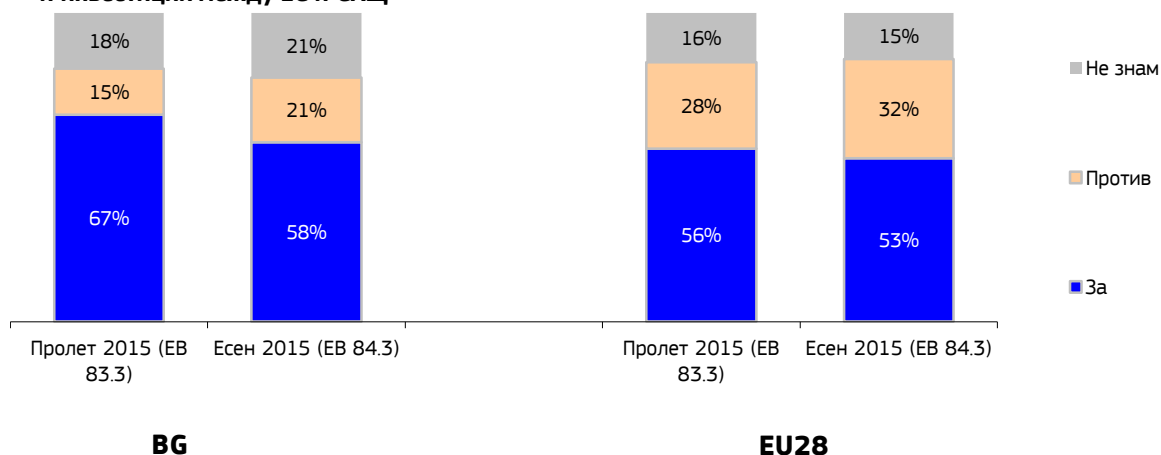
III. ОТНОШЕНИЕ КЪМ СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА СВОБОДНА ТЪРГОВИЯ И ИНВЕСТИЦИИ МЕЖДУ ЕС И САЩ

Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции (ТПТИ), което е предмет на преговори между ЕС и САЩ и цели либерализация на търговията със стоки и услуги между двете водещи световни икономически сили се ползва с широка обществена подкрепа сред българските граждани, а и сред жителите на 28-те страни-членки.

Въпреки че малко под половината от българите (47%) са съгласни с твърдението, че глобализацията е възможност за икономически растеж⁶, мнозинството от населението на страната (58%) се обявява в подкрепа за Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции между ЕС и САЩ.

Нагласите в България по този въпрос са близки до европейското обществено мнение – на ниво ЕС подкрепящите споразумението са 53%. Най-сериозна подкрепа регистрираме в Литва (78%), Румъния (72%) и Малта (71%). На обратния полюс са Германия (27% подкрепа и 59% „Против“) и Австрия (22% „За“ и 70% „Против“).

QA15. Какво е Вашето мнение за всяко от следните твърдения? За всяко от тях, моля кажете, дали сте "за" или "против" него. Споразумение за свободна търговия и инвестиции между ЕС и САЩ

В сравнение с пролетта на 2015 година, подкрепата за ТПТИ бележи спад и на средноевропейско ниво и в българското общество. Що се отнася до България, наблюдаваме лек спад и в нагласите, че глобализацията създава възможности за икономически растеж (от 52% на 47% съгласни).

⁶ Въпрос QA18a. Доколко сте съгласен/сна или несъгласен/сна с всяко от следните твърдения? Глобализацията е възможност за икономически растеж. Цитирани отговори „Напълно съгласен/сна“ + „Склонен/нна съм да се съглася“.

IV. ЧУВСТВО ЗА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ

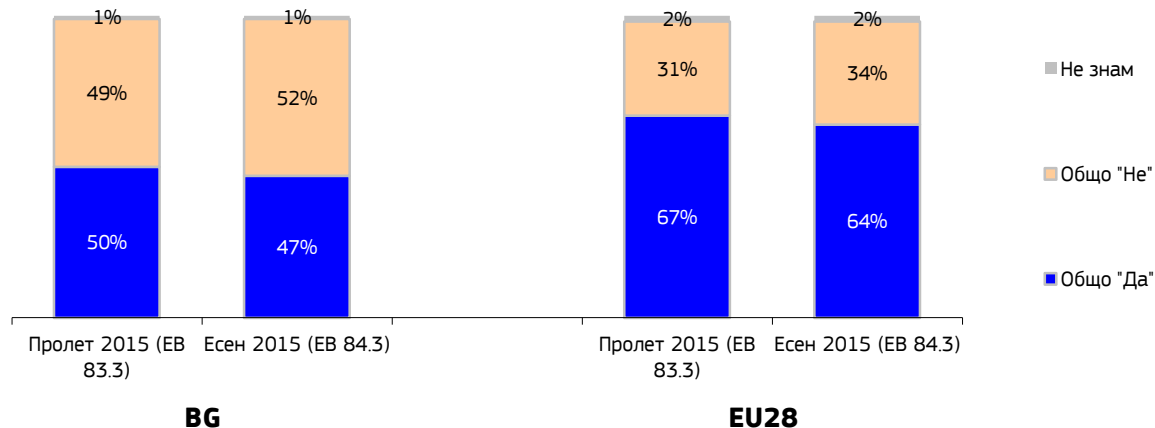
Въпреки силно положителното отношение на българите към Европейския съюз и високото доверие в ЕС и неговите институции, все още относително малка част от българите се чувстват принадлежащи⁷ към Европейския съюз.

44% от българите заявяват, че се чувстват привързани към Европейския съюз – този процент е с пет пункта по-нисък от средната стойност за ЕС28 (49%) и страната ни попада в долната десетка сред 28-те по степен на асоцииране на гражданите с Общността. Докато на средноевропейско ниво чувството за принадлежност е във възходяща тенденция (ръст на привързаните от 45% на 49% спрямо есента на 2015), то сред българите няма промяна в асоциациите с ЕС в последната една година.

За сравнение, привързани към България се чувстват 98% от интервюираните българи (над средната за ЕС28 привързаност към собствената страна – 92%). Значително по-силна привързаност, отколкото към ЕС регистрираме и по отношение на привързаността на българите към родното населено място (96%).

Подобни са и данните по въпроса дали българите се чувстват като граждани на Европейския съюз – 47% от сънародниците ни отговарят утвърдително. Резултатът за България е значително по-нисък от измереното сред всички страни-членки и България заема последното място в Общността. На ниво ЕС28 почти две трети (64%) от интервюираните заявяват, че се чувстват граждани на Европейския съюз.

QD2. Моля, кажете ми за всяко от следните твърдения, доколко то съответства или не съответства на Вашето лично мнение. Чувствате се гражданин/ка на ЕС

Данните за чувството на европейците като граждани на ЕС се запазват относително стабилни от пролетта на 2015 година насам.

Най-висок дял чувстващи се като граждани на Общността отчитаме в Люксембург (85%) и Малта (82%).

⁷ Въпрос QD1a. Моля, кажете ми доколко привързан/а се чувствате към... Европейския съюз

V. МЕДИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ, ДОВЕРИЕ В МЕДИИТЕ И КАНАЛИ ЗА ИНФОРМИРАНЕ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ЕС

1 Медийно потребление и канали за информиране по европейските политически въпроси

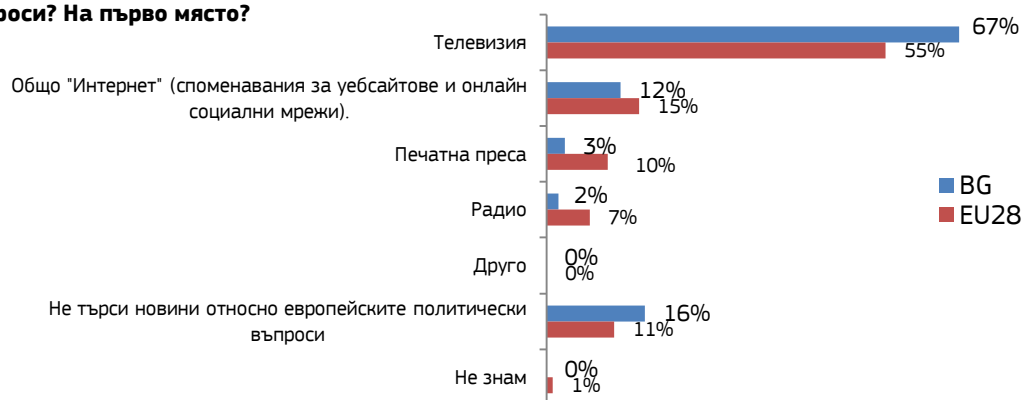
Традиционните медии (телевизията и радиото) достигат до най-голям дял от българите редовно:

- 90% от българите гледат телевизия всеки ден⁸. Делът на българите, които гледат телевизия всеки ден е значително по-висок от дела на жителите на ЕС28, които всеки ден са пред телевизора (82%).
- 63% от българите слушат радио поне веднъж седмично. За разлика от телевизията, европейците слушат радио по-често от българите.

Към есента на 2015, седмичното интернет проникване сред българските граждани е 59%, във възходяща тенденция (+4 пункта спрямо пролетта на 2015). Въпреки ръста, делът на българите, които ползват интернет редовно все още е по-нисък от средното за Общността (73%, запазващо се без значителни промени спрямо първата половина на 2015). Ползващите онлайн социални мрежи поне веднъж седмично в България са 47% от всички жители над 15-годишна възраст (преобладаващото мнозинство от ползващите интернет въобще), дял на практика равен със средноевропейския (50%).

Телевизията е основният канал за информиране на българите (а и на европейците като цяло) по европейските политически въпроси – 67% от българите научават политическите новини от ЕС именно от телевизионните канали.

QE5a. От къде научавате повечето новини за европейските политически въпроси? На първо място?

В сравнение с Европейския съюз като цяло, в България телевизията има много по-голяма роля за информиране на населението – на ниво ЕС28 делът граждани, които посочват телевизията като основен канал е с 12 процентни пункта по-нисък от стойността за България. Интернет (уебсайтовете и онлайн социалните мрежи) са вторият по популярност (и в България и на ниво ЕС28) канал за информиране на населението по европейските политически въпроси. За разлика от средноевропейското равнище, българите са значително по-малко склонни да се информират за европейски политически въпроси от печатните медии.

⁸ Въпрос QE3. Колко често Виe...? Гледате телевизия чрез нормален телевизор/ Гледате телевизия по Интернет/ Слушате радио/ Четете печатна преса/ Ползвате интернет/ Ползвате онлайн социални мрежи

2 Нагласи към ролята на онлайн социалните мрежи за информиране по политическите въпроси

Общественото мнение в България изразява положително отношение (по-положително от общественото мнение в ЕС като цяло) към онлайн социалните мрежи като сериозен канал за информиране по политически въпроси. 60% от българите (спрямо 52% на ниво ЕС28) са съгласни с твърдението, че онлайн социалните медии са модерен начин да си в течение с политическите въпроси⁹. Регистрираме ръст в съгласните с твърдението българи спрямо есента на 2014 – от 55% на 60% смятащи, че онлайн социалните медии за модерен начин да се информираш за политически въпроси.

Освен за получаване на информация по политически въпроси, онлайн социалните медии са и подходяща трибуна за изказване на позиция по политически въпроси, смятат мнозинството (57%) от населението на България. Делът на съгласните с това твърдение българи са повече от дела на европейците от всички-страни членки, които го подкрепят (51%).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпреки относително краткия опит на България като страна-членка и съответно по-ниския (сравнено с ЕС като цяло) дял на българите, които се чувстват като граждани на ЕС, и през есента на 2015 г., сънародниците ни запазват високото си одобрение и доверие в Европейския съюз и неговите институции и са склонни да се доверяват на тях, отколкото на националните институции.

В контекста на имигрантската вълна към страните от Европейския съюз от 2015 г. преобладаващата част от обществото се обявява за създаване на обща европейска политика по отношение на имигрантите и особено за въвеждане на допълнителни мерки срещу незаконната имиграция – на национално и общоевропейско равнище.

Преобладаващата част от българското общество подкрепя подписването на споразумението за свободна търговия и инвестиции между ЕС и САЩ.

Традиционните медии (телевизия и радио) са най-използваните от българите медийни канали. Въпреки това, налице е значителен ръст в дела от населението, което ползва интернет всекидневно. Интернет и социалните медии засилват влиянието си като канали за информиране на населението и като цяло и конкретно по отношение на европейските въпроси.

⁹ Въпрос QE9. Независимо дали използвате онлайн социални мрежи (сайтове на социални мрежи, сайтове за споделяне и разпространение на видео материали, блогове), моля кажете ми доколко сте съгласен/сна или несъгласен/сна с всяко от изброените твърдения. Онлайн социалните мрежи са модерен начин да си в течение на политическите въпроси/ Онлайн социалните мрежи са добър начин да изкажеш мнението си по политически въпроси